

EMK – LJUBLJANA 97

Šesterica, ki je jeseni leta 1995 sočasno odstopila z različnih funkcij v programskih in organizacijskih telesih projekta EMK – Ljubljana 97, ni nikakršna homogena ali trajna kulturno politična iniciativa.

V priprave projekta EMK – Ljubljana 97 smo vstopili kot posamezniki ali predstavniki skupin z različnimi kulturnimi in ustvarjalnimi interesi. Naša skupna iniciativa ne temelji na enostranskem nasprotovanju prvotni programski in organizacijski zamisli projekta nasproti sedanji, čeprav smo si enotni v mnenju, da je bilo prvotno zavzemanje za organizacijsko in programsko avtonomijo projekta smiselno in konstruktivno. Odločitev, da smo v določenem trenutku razvoja oz. zastoja projekta nastopili skupno in da zdaj kot skupina posredujemo javnosti dokumentacijo o prvi fazi priprav projekta, temelji predvsem na konsenzualnem nestrinjanju z netransparentno izvršno in intervencijsko politiko odgovornih oseb pri MO Ljubljana. Prvo obdobje priprav projekta je sovpadalo z reformo slovenskih občin in z volitvami na mestni ravni. Odločilna faza pravne in organizacijske konstitucije projekta je sovpadala s tranzicijsko stihijo MO Ljubljana, zaradi česar zamišljenega koncepta izvršne in organizacijske avtonomije projekta EMK – Ljubljana 97 v tistem času pravno-formalno ni bilo mogoče realizirati.

Kljub mnogim kompleksnim dejavnikom, delno tudi zaradi volutarizma in neznanja, s katerim smo se lotevali projekta, smo

---

podpisniki odstopne izjave menili, da konstruktiven izhod iz pravne, organizacijske in vrednostne stihije v slovenski kulturi omogočajo prav prizadevanja za nove kulturne, programske in organizacijske modele, ki bodo upoštevali in reševali ne samo obstoječe probleme in zastoje, temveč bodo ustvarjali pravne, organizacijske in vsebinske modele za prihodnost. Skratka, šlo nam je za legitimizacijo in podpiranje takšnega prizadevanja in ne za takojšnje idealne možnosti. Zaradi izjemnega daljnosežnega kulturnopolitičnega pomena projekta EMK – Ljubljana 97, ki je prvi večji mednarodni kulturni projekt Slovenije po osamosvojitvi, notranjesistemska reforma občin ne more biti izgovor za neizrabljene ali celo zapravljenosti, to je predvsem za možnosti zavestnega in načrtovanega oblikovanja novih kulturnih modelov in za prevrednotenje obstoječih kulturnih infrastruktur. EMK – Ljubljana 97 je prvi resnejši izziv slovenski kulturni politiki, da dokaže sposobnost enakovrednega partnerstva v mednarodnih mrežah evropskih nacionalnih kultur. Ta sposobnost se nikakor ne kaže samo v razmeroma bleščeči mednarodni zasedbi sodelujočih v programih, temveč iz mnogih drugih dejavnikov. V mednarodni kulturni politiki se namreč vrednost določene kulturne identitete meri na podlagi vsebinske in organizacijske samozavesti, daljnoročnega pomena načrtovanih akcij, ciljev in predvsem trajnosti navezanih stikov, to je po daljnosežnem pomenu odprtih mednarodnih kulturnih poti.

Konstitutivna kriza EMK – Ljubljana 97 jeseni leta 1995 je odkrila značilno neustvarjalno mentaliteto obstoječe kulturnopolitične volje, ko se “ne-obstoj” določenega kulturno-organizacijskega modela, potrebnega za razrešitev zastoja in pospešitev razvoja, ne rešuje analitično, transparentno, dialogsko, temveč se obstoječi “manko”, še “ne-obstoj”, potlačuje in zabrisuje s politiko kadriranja lojalnih partnerjev/sodelavcev, s katerimi jo družijo interesi po ohranjanju obstoječega stanja stvari.

Silnice in vzroki, ki silijo v kompromise večino novih, nestandardiziranih vsebinskih in organizacijskih iniciativ (npr. Gledališko-plesni festival Eksodos, Festival Mesto žensk in druge), so veliko globlje in usodnejše, kot se zdi na prvi pogled. Vsaka pobuda po novem institucionalnem modelu, ki naj bi organiziral predvsem tisti del ustvarjalnih dejavnosti, ki so prav tako nestandardizirane, nove, sodobne – po vsebini in formi, pa tudi po času nastanka – slej ali prej trči ob že omenjeno “obstoječe stanje stvari”.

O tem, kaj je to “stanje stvari”, kakšne so njegove značilnosti, slabosti, nezadostnosti, smo posamezniki – podpisniki odstopne izjave od projekta EMK – Ljubljana 97 in kot tudi mnogi drugi kulturni delavci in umetniki – v letih po osamosvojitvi Slovenije že veliko pisali in opozarjali. Oblikovanje kulturnih modelov in kulturne politike zahteva načrtovano, daljnosežno, strokovno,

---

projektno obravnavo, celostno profesionalno sodelovanje usposobljenih posameznikov in strokovnih skupin.

Takšnega mnenja je tudi skupina evropskih ekspertov, ki v svojem poročilu o **Kulturni politiki v Sloveniji** (*Cultural Policy in Slovenia*) opozarja:

“Razvoj ustreznih scenarijev zahteva znanstveno osnovo. V Nacionalnem poročilu, ki v Sloveniji prvič poskuša podati ne le zgodovinski, ampak tudi sodobni in izčrpni opis kulturnopolitičnega okvira, očitno manjka zanesljivih podatkov.

Dokler te podlage niso na voljo, so ustrezne kulturno-politične odločitve arbitrarne. Mogoče je razlog za to, da uradna kulturna politika včasih vztraja pri kontinuiteti prav pomanjkanja alternativ, ki jih je mogoče razviti le na znanstveni osnovi. Čeprav je toliko razmeroma neodvisnih dejavnosti, pa ni nikogar, ki bi imel pregled nad relevantnimi objektivnimi podatki. Da bi rešili to vprašanje, se morajo ustvarjalci kulturne politike dogovoriti za skupno strukturo in na njeni osnovi zagotoviti vse nujne podatke.

Medtem ko bi moral to nalogo delno opraviti kompetenten oddelek ministrstva, eksperti predlagajo ustanovitev raziskovalnega centra za kulturno politiko, ki bi bil ustrezen instrument zbiranja in vrednotenja teh podatkov.”

Odločitev, da z odobritvijo Michaela Wimmerja, objavimo prevod zaključnega poglavja **Poročila o kulturni politiki v Sloveniji**, utemeljujemo s konsenzualno sprejetim mnenjem, da je to prva relevantna ocena poosamosvojitvene slovenske kulturne politike, ki celostno predstavlja vprašanja in vzroke zastojev v slovenski kulturi, s tem pa posredno ponuja tudi izhodišča za analiziranje konfliktov, ki se pojavljajo pri organiziranju in izvajanju predvsem tistih novejših organizacijskih in programskih iniciativ, ki slovensko kulturo povezujejo z mednarodnim kulturnim dogajanjem.

Moč opažanja, analitičnost in elokventnost omenjenega poročila očitno izhajajo iz že vzpostavljenih strokovnih standardov in kulturnopolitičnih izkušenj zahodnoevropskih demokracij. Ob tem pa je zaskrbljujoče predvsem nesorazmerje med zunanjim pogledom, izraženim v omenjenem poročilu evropskih ekspertov, in podobo, ki jo o svojem kulturnem modelu gojimo Slovenci.

Nacionalno poročilo o kulturni politiki Slovenije, nekakšna predhodnica evropskega poročila, je kot eden prvih dokumentov te vrste verjetno opravilo svojo funkcijo, to je predvsem funkcijo evidence o pomanjkljivosti podatkov in pregleda nad stratifikacijo odnosov v slovenski kulturi.

Pomanjkljiva evidenca o sebi pa lahko v aktualni zunanji in kulturni politiki Slovenije pomeni veliko šibkost in ranljivost v pogajanjih z močnejšimi in razvitejšimi partnerji sodobne Evrope. Nerazumevanje sebe vodi v negotovost, ta pa v izbiro

---

neuravnoteženih, ekstremnih pozicij, ki se občasno že izražajo, npr. kot zavračanje t. i. evropskega in ameriškega kulturnega imperializma in pozivanje k samobitnosti in kulturni identiteti, utemeljeni na kulturnem modelu 19. stoletja, ali kot nekritično, stihijsko privzemanje in množenje zahodnih kulturnih vzorcev; pri čemer ena in druga pozicija vodita v siromašenje in lokaliziranje slovenskih kulturnih umetniških zmogljivosti.

Pot do kulturnega partnerstva z drugimi evropskimi in zunajevropskimi narodi je samo ena; omogoča jo razvoj sodobnega, profesionalnega, znanstveno in tehnološko opremljenega kulturnopolitičnega aparata, ki bo sposoben analizirati in definirati svoje realnokulturno zgodovinsko in geopolitično mesto. To je mesto malega naroda s svojim jezikom in avtohtono kulturo, izborjeno na presečišču temeljnih evropskih kulturnih tokov, naroda, ki si je leta 1990 izbral svojo državo. V svoji državi se kulturi ni treba več boriti izključno za dokazovanje pravice do obstoja nasproti drugim, večjim, močnejšim kulturam. Država prinaša neodtujljivo suverenost in pozicijo, ki omogoča povsem drugačno, samozavestnejše in ekspanzivnejše odpiranje lastne kulture proti kulturam drugih.